

BABUR-NÂME’DE KADINLA İLGİLİ SÖZ VARLIĞI**Münevver TEKCAN**

Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli / Türkiye

Serpil Yazıcı ŞAHİN

Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli / Türkiye

Anahtar Sözcükler: Baburn-nâme, Kadın, Söz Varlığı.**ÖZET**

Türk dilinin tarihî söz varlığı içerisinde “kadın” kavramı, kadının tarihî görünümü ve dil kültür değişim sürecini göstermesi açısından oldukça önemlidir. Çeşitli adlandırmalar, benzetmeler-ilişkilendirmeler ve eklemelerle oluşan "kadın"la ilgili söz varlığı Türk dilinin kavram zenginliğini vurgulamasının yanı sıra sosyal bir statü göstergesi olarak kadının o toplumdaki yerini, temsilini ve yaşantısını yansıtmaları açısından da ayrıca önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, Türk ve dünya tarihindeki hatırat türünün öncü ve en önemli örneğini veren Babur’un (1483-1530) 16. yüzyılda kaleme aldığı *Babur-nâme* adlı eserinde, “kadın”la ilgili söz varlığı tespit edilecektir. “Kadın”la ilgili belirlenen kavramlar, tarihî süreç içerisinde kazandıkları anlamlarına göre incelenerek sınıflandırılacaktır. Söz konusu kavramların -tespit edebildiğimiz ölçüde- tarihî metinlerdeki kullanılışı ve çağdaş Türk dillerindeki uzantıları ortaya konulacaktır.

Key Words: *Babur-nama*, Women, Vocabulary.

The concept of woman in historical Turkic vocabulary is important to indicate the process as an evolving language and culture of women. Women related vocabulary is rich, constituted by various naming conventions, compounding, overarching, and evolving. It is also important to emphasise the Turkish concept of variety together with representation. The life of women in the society was an indication of status. In this context, women related vocabulary will be determined in the work named as Babur-name written in 16th century by Babur who wrote the most important and the pioneer memoirs sample in Turkish and world history. The concepts will be analyzed and classified according to what is expressed with additional meaning in the historical

process by categorizing under the topics of the Corresponding Vocabulary of “Women”. Usage of these mentioned concepts in historical texts is expressed by the vocabulary and gained meanings. They are discussed as possible corresponding forms in modern Turkic Languages.

BALKANLARDA YAŞAYAN ULAHLARIN (KARAKAÇANLAR) DİLLERİNDE TÜRKÇE UNSURLAR

ABİDİN KARASU

Türkiye

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Dil İlişkileri, Ulahlar, Karakaçanlar, Makedonya.

ÖZET

Balkan yarımadası etnik, dilbilim, dinsel açıdan dünyanın en karmaşık bölgelerindedir. Bu coğrafyadaki ilginç etnik gruplardan biri de Ulah (Karakaçan) lardır. 1950 ‘li yıllara kadar yarı göçebe halinde yaşayan Ulahların geçim kaynağını hayvancılık oluşturmuştur. Balkanlara komünist rejimin gelmesiyle hayvanlarına el konulan ve yerleşik hayata geçen Ulahlar,bugün ağırlıklı olarak Bulgaristan, Yunanistan, Makedonya ve Romanya sınırları içinde yaşamaktadır. Ulahların kökeni tam olarak bilinmemekle birlikte Romalılaştırılmış kolonilerin soyundan geldiklerine inanılmaktadır. Dilbilimcilerin yaptıkları araştırmalara göre Ulah ve Rumen dillerinin aynı Latince temelli dilden türediği tespit edilmiştir. Türkçenin tarihsel süreç içinde en fazla etkilediği diller Balkan coğrafyasında yer almaktadır. Türkçenin, Balkan dillerine etkisiyle alakalı birçok incelenme yapılmasına rağmen küçük etnik gruplar üzerindeki etkisi yeterli araştırılmamıştır. Balkan coğrafyasında özel bir öneme sahip olan Ulahlar (Karakaçanlar) ve dilleri Türkçenin etkisine maruz kalmış ve binlerce Türkçe kelimenin yanında atasözü, deyim, Türkçe ekler ve fiiller almıştır. bılıgıca<bilezik, binae<bina, cacac<kaçak, cacamac<kaçamak, direc<direk, dirvis<derviş, elbete<elbette, filan<filan, elbete<elbette, yera<yara, yama<yama, gule<gülle, halva<helva, ıbric<ibrik, ikindie<ikindi kelimeleri; “ala bin bereket versin”, “ala kerim”, “cacir keif”, “dur bakalım” gibi deyim